

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme

Distr.: Genel
25 Ağustos 2021

Orijinali: İngilizce
Yalnız İngilizce, Fransızca ve
İspanyolca yayınlanmıştır. **İnsan
Hakları Ortak Platformu
tarafından hazırlanan gayri-
resmi Türkçe çevirisidir.**

İnsan Hakları Komitesi

Türkiye'nin ikinci periyodik raporunun sunulmasından önceki konuların listesi*

A. Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin yeni tedbirler ve gelişmeler de dahil olmak üzere, ulusal insan hakları durumuna ilişkin genel bilgiler

1. İnsan Hakları Eylem Planı'nın uygulanması için atılan adımlar da dahil olmak üzere, ¹Komite'nin önceki Nihai Gözlemlerinin kabulünden bu yana, insan haklarının geliştirildiği ve korunduğu yasal ve kurumsal çerçevede meydana gelen diğer önemli gelişmeleri rapor ediniz. Komitenin önceki tavsiyesini hatırlatarak (paragraf 5), lütfen Sözleşme'nin 27. maddesine ilişkin çekincenin kaldırılması konusundaki ilerleme hakkında bilgi verin. Ayrıca İhtiyari Protokol kapsamında Komite Görüşlerinin uygulanmasına ilişkin prosedürleri belirtiniz ve *Özçelik ve diğerleri/Türkiye* kararında yer alanlar dahil olmak üzere Taraf Devlet açısından Görüşlerin her birine tam uyumu sağlamak için alınan önlemler hakkında bilgi veriniz.²

B. Komitenin önceki tavsiyeleri de dikkate alınmak üzere, Sözleşmenin 1 ila 27. maddelerinin uygulanmasına ilişkin özel bilgiler

Sözleşmenin uygulandığı anayasal ve yasal çerçeve (md. 2)

2. Komitenin önceki tavsiyesini göz önünde bulundurarak (para. 7) ³insan haklarının yaygınlaştırılması ve korunmasına ilişkin ulusal kurumların statüsüne ilişkin ilkelere (Paris Prensipleri'ne) uygun bir ulusal insan hakları kurumu oluşturmak için raporlama döneminde atılan adımlar hakkında bilgi veriniz.

Ayrımcılık yasağı (md. 2, 3, 6, 25 ve 26)

3. Komitenin önceki tavsiyelerini ve Nihai Gözlemlerine müteakip raporunu göz önünde bulundurarak (paragraf 8, 9, 10 ve 22), aşağıdakiler hakkında bilgi veriniz: (a) raporlama döneminde cinsiyet, cinsel yönelim, engellilik, ırk, etnik köken, din ve/veya milliyet temelinde ayrımcılığı önlemek ve bunlarla mücadele etmek için alınan yasama önlemleri ile diğer önlemler; (b) Sözleşmede sayılan tüm alanlarda ayrımcılığa karşı koruma sağlamak için yürürlükteki mevzuatı güçlendirmek için gösterilen çabalar; (c) nefret suçlarına karşı, şiddet eylemlerinde ayrımcı saiklerin ağırlaştırıcı faktörler olarak düzenlemesine ilişkin Türk Ceza Kanunu değişiklikleri de dahil olmak üzere bireylerin, medya kuruluşlarının ve siyasi kişilerin etnik olarak Kürtlere yönelik ve/veya cinsel yönelimleri ya da cinsiyet kimliklerine dayalı olarak bireylere yönelik nefret söylemlerine karşı tedbirler.

* Komite tarafından 132. oturumda kabul edildi (28 Haziran–23 Temmuz 2021).

¹ CCPR/C/TUR/CO/1.

² CCPR/C/125/D/2980/2017.

³ Aksi belirtilmedikçe, parantez içindeki paragraf numaraları CCPR/C/TUR/CO/1'e atıfta bulunur.

Olağanüstü hal (md.4)

4. Komite'nin 4. maddeye ilişkin 29 (2001) sayılı Genel Yorumunu göz önünde bulundurarak, aşağıdakiler hakkında bilgi veriniz: (a) Temmuz 2016'dan Temmuz 2018'e kadar uzatılan olağanüstü hal dönemi boyunca askıya alınan Sözleşme hükümlerinin , Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aracılığıyla diğer Taraf Devletlere gönderilen askıya alınan kapsamının ötesine geçenler de dahil olmak üzere, durumun aciliyeti bakımından mutlak şekilde gerekli ve orantılı olup olmadığı; (b) olağanüstü hal sırasında Sözleşme kapsamındaki belirli hakların sınırlandırılmaz niteliğini korumak için hangi adımların atıldığı; ve (c) tüm olağanüstü hal önlemlerinin süre, coğrafi kapsam ve içerik açısından tümüyle sınırlı olup olmadığı. Ayrıca, 7145 sayılı Kanun'un ilanı da dahil olmak üzere, olağanüstü hâl hükümlerinin olağan kanuna aktarıldığına dair bildirimlere de cevap veriniz.

5. Taraf Devlet tarafından koronavirüs hastalığı (COVID-19) pandemisine karşı alınan önlemler ve bu tür önlemlerin yasal dayanakları hakkında bilgi veriniz. Lütfen bu tür önlemlerin Taraf Devletin Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerini askıya alıp almadığını belirtin. Eğer öyleyse, lütfen tedbirlerin kesinlikle gerekli olup olmadığını ve durumun gereklilikleriyle orantılı olup olmadığını ve süre, coğrafi kapsam ve içerik açısından sınırlı olup olmadığını belirtin (bkz. CCPR/C/128/2 – Komitenin COVID-19 salgını ile bağlantılı olarak Sözleşmenin askıya alınmasına ilişkin bildirisi).

Terörle mücadele tedbirleri (md. 2, 4, 6, 7, 9, 14 ve 17)

6. Komite'nin önceki tavsiyesini (paragraf 16) göz önünde bulundurarak, 7262 Sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine Dair Kanun, 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Türk Ceza Kanununun ilgili maddeleri de dahil olmak üzere terörle mücadeleye ilişkin yasal çerçevenin Sözleşme ve Anayasa ile uyumluluğu hakkında bilgi veriniz. Bu bağlamda, terör suçları tanımlarının aşırı belirsiz ve geniş olduğu, yasal mevzuatın usuli güvenceleri sağlamadığı ve hükümete yönelik eleştiriler ile insan hakları savunucularının çalışmalarını bastırmak için tekraren kullanıldığına dair bildirimlere yanıt veriniz. Taraf Devletin terör suçlarına ilişkin olarak ölüm cezasının yeniden getirilmesini değerlendirdiğine ilişkin bildirimlere yanıt veriniz.

Kadına karşı şiddet (md. 2, 3, 6, 7 ve 26)

7. Komitenin önceki Nihai Gözlemleri ile (para.12 ve 13) müteakip raporunu göz önünde bulundurarak aşağıdakiler hakkında bilgi veriniz : (a) raporlama döneminde namus cinayetlerine karşı alınan tedbirler (b) şikayetlerin, soruşturmaların, kovuşturmaların ve mahkûmiyetlerin sayısı, gayri resmi arabuluculuk haricinde resmi hukuk yollarına erişimin sağlanmasına yönelik çabalar, mağdurlara sunulan sığınma evleri ve psikososyal hizmetler hakkında ayrıştırmış veriler de dahil olmak üzere mağdurlara destek ve adalete erişimin sağlanmasına ilişkin atılan adımlar (c) COVID-19 salgını sırasında kadınların aile içi şiddet de dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten korunması amacıyla alınan tedbirler.

Yolsuzlukla mücadele tedbirleri (md. 2 ve 25)

8. Lütfen (a) üst düzey Devlet yetkililerinin suç ortaklığına ilişkin iddialar da dahil olmak üzere, devlet ihalelerinin dağıtımında kara para aklama, rüşvet ve yolsuzluk yapıldığına dair iddialara cevap veriniz; (b) 2016 darbe girişiminden bu yana hedef alınan işletmelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve derneklerin malvarlıklarının kamulaştırılmasının ve bunların devlet tarafından atanan kayyumlar aracılığıyla yönetilmesinin yolsuzluğun artmasına yol açtığına dair iddialar ve varlık tahsisi ve varlık yenilenmesi süreçlerinin yasal dayanakları ve yargısal denetimi hakkında ayrıntılı bilgi veriniz; (c) yolsuzlukla mücadele için mevcut kurumsal ve yasal çerçeveyi açıklayınız ve raporlama dönemi içindeki ilgili soruşturma, kovuşturma ve mahkûmiyet sayısı hakkında bilgi veriniz.

Zorla kaybetmeler ve kaçırılmalar (md. 6, 9 ve 12)

9. Komitenin önceki tavsiyesini göz önünde bulundurarak (para. 11), lütfen (a) vaka sayısı ve etkilenen kişilerin buldukları yerler de dahil olmak üzere 2016 darbe girişiminden sonra rejime muhaliflerin devlet görevlileri tarafından kaçırıldığına ilişkin bildirimlere ilişkin

bilgi veriniz ; (b) Türkiye'de, özellikle güneydoğu bölgesinde, zorla kaybetme iddialarına ve bu tür vakaların sayısı ve etkilenen tüm bireylerin nerede oldukları hakkında bilgi veriniz; (c) yakın zamandaki vakalar ile 1980ler ve 1990lar da gerçekleştiği bildirilenlere ilişkin olarak, kaçırma ve zorla kaybetmelerin soruşturulması, başvuru yolları ve bu kişilerin nerede oldukları hakkında ailelerine bilgi verilmesi için mevcut mekanizmaları açıklayınız.

İşkence ve Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Ceza Yasağı (md. 2, 7, 9, 10, 12 ve 14)

10. Komitenin önceki tavsiyesini de göz önünde bulundurarak (para. 14), aşağıdakiler hakkında bilgi veriniz: (a) 2016'daki darbe girişiminin ardından polis gözaltılarında ve gayri-resmi gözaltı yerlerinde yaygın şekilde dayak, uykudan mahrum bırakma, cinsel istismar, falaka, çıplak soyunmaya zorlama, stres pozisyonları ve uzun süre göz bağlama ve/veya kelepçeleme dahil olmak üzere işkence ve kötü muamele vakalarının gerçekleştiğine dair bildirimler ve olağanüstü hal kanun hükmünde kararname hükümlerinin bu tür suçların failleri için geriye dönük dokunulmazlık tesis etmesi; (b) Türkiye'nin güneydoğu bölgesinde kaba dayak, tekmeleme, yumruklama, sözlü taciz, cinsel şiddet tehditleri, cinsel şiddet, uzun süreli stres pozisyonları, kelepçeleme, temel ihtiyaçlardan mahrum bırakma ve şüphelileri itirafa zorlama da dahil olmak üzere sistematik işkence ve kötü muamele kullanımına ilişkin bildirimler, (c) her tür işkence ve kötü muamelenin incelendiği mevcut bağımsız şikayet mekanizmaları, failere verilen cezalar ve mağdurlara verilen tazminat dahil olmak üzere raporlama dönemindeki soruşturma, kovuşturma ve mahkûmiyet sayısı.

Kişi özgürlüğü ve güvenliği (md. 6 ve 9)

11. Komitenin önceki tavsiyesini de göz önünde bulundurarak (para. 17), (a) 22 Temmuz 2016 tarihinde kabul edilen 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin kabul edilmesinin ardından azami yasal tutukluluk süresini belirtiniz; (b) tutukluların tutukluluklarına itiraz etme haklarının sürekli olarak uygulandığının sağlanması için alınan önlemleri açıklayınız; (c) özellikle 2016'daki darbe girişiminin ardından yapılan geniş çaplı tutuklamaların ardından tutuklu ve hükümlülerin Taraf Devletin cezaevlerinde bir arada tutulup tutulmadığını açıklayınız.

12. Komitenin önceki tavsiyesini de göz önünde bulundurarak (paragraf 18) aşağıdakiler hakkında bilgi veriniz: (a) Taraf Devletin 7242 sayılı Kanunu ilanı ile COVID'inin bir parçası olarak alınan önlemler de dahil olmak üzere, cezaevi sisteminin kapasitesi ve mahkûmların sayısı ile aşırı kalabalığı gidermeye yönelik çabaları ; (b) Mustafa Kabakçioğlu gibi tutuklu bulunan kişilerin ölümlerine ilişkin soruşturmaların sonuçları; ve (c) uzun süreli hücre hapsi bildirimlerine ilişkin bilgi veriniz.

Köleliğin, kulluğun ve insan ticaretinin ortadan kaldırılması (md. 2, 7, 8 ve 26)

13. Komitenin önceki tavsiyesini de göz önünde bulundurarak (paragraf 15), aşağıdakiler hakkında bilgi veriniz: (a) insan ticaretine yönelik ulusal bir eylem planının halihazırda yürürlükte olup olmadığı; (b) insan ticareti mağduru kişilerin, insan tacirlerinin onları yapmaya zorladığı yasa dışı eylemlerden dolayı cezalandırılmalarını önlemek için herhangi bir hüküm bulunup bulunmadığı da dahil olmak üzere, mağdurları tespit etmek ve onlara psikososyal destek ve yasal koruma sağlamak için alınan önlemler; (c) raporlama döneminde insan ticaretiyle ilgili şikayet, soruşturma, kovuşturma ve mahkûmiyetlerin yanı sıra failere verilen cezalara ilişkin veriler.

Hareket özgürlüğü (md.12)

14. Aşağıdakiler hakkında bilgi veriniz: (a) pasaport verilmesine ilişkin kanunlarda olağanüstü hal kanun hükmünde kararname ile yapılan değişiklikler; (b) 2016'daki darbe girişiminin ardından görevden alınan kamu görevlilerinin yanı sıra onların aile üyelerinin ve çalışmaları nedeniyle suçlanan insan hakları savunucularının pasaportlarının iptal edilip edilmediği; (c) Taraf Devletin, siyasi amaçlı suçlamalara dayanarak yurtdışındaki bireyler için iade emri çıkardığı bildirimleri.

Göçmenlere, mültecilere ve sığınmacılara yönelik muamele (sanat. 7, 9, 12, 13 ve 24)

15. Komitenin önceki tavsiyesini de göz önünde bulundurarak (para.20), aşağıdakiler hakkında bilgi veriniz: (a) ulusal mevzuatı Sözleşmenin ve 1951 Mültecilerin Statüsüne dair Sözleşmenin hükümlerine uygun hale getirmek için raporlama dönemi içinde alınan önlemler; (b) ulusal ve uluslararası standartları ihlal ederek, geri gönderme yasağı da dahil olmak üzere bireylerin uluslararası koruma mekanizmalarına erişimini engelleyen geri gönderme ve toplu sınır dışı uygulamalarına ilişkin bildirimler, (c) mülteciler ve sığınmacılara yönelik her türlü zorlamayı önlemek için Taraf Devletin gönüllü geri dönüş programının bağımsız denetiminin nasıl sağlandığı.

Adalet erişim, adil yargılanma hakkı ve avukatların ve yargının bağımsızlığı (md.2, 7, 9, 10 ve 14)

16. Yargının, savcılarının ve avukatların taraf devlet içindeki yürütme organından tamamen bağımsızlığını güvence altına alan mevzuatla ilgili olarak : (a) 6526 sayılı torba yasa ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu üzerinde yürütmenin denetimini sağlayan ve yargıç, avukat ve savcılarının bağımsızlığına ilişkin disiplin cezaları, yargı mensuplarının atamaları ve görevden alınmalara ilişkin süreçleri değiştiren yargı mesleğine ilişkin 2017 yılında anayasa değişikliği gibi raporlama dönemi içindeki yasa değişikliklerin sonuçlarını açıklayınız. (b) Yargıç ve savcılarının doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanmasına izin veren olağanüstü hal kararnamelerinin Sözleşme hükümlerine uygunluğunu ve bu hükümlerin 7145 sayılı Kanun'un 26. maddesi ile yasalaşmasından sonraki mevcut durumunu açıklayınız; (c) Avukatlar Kanununda illerde birden fazla baro kurulmasına izin veren değişikliklerin durumunu ve bu değişikliklerin maksadı hakkında ek açıklamalarda bulununuz.

17. Aşağıdakiler hakkında bilgi veriniz: (a) 21 Eylül 2020 tarihinde Hakimler ve Savcılar Kurulu'na sunulan şikayetin durumu da dahil olmak üzere, 2016 yılındaki darbe girişimi sonrasında binlerce hakim, savcı ve avukatın yargılanmaksızın ihraç edilmesine ilişkin bildirimler; (b) yeni sistem aracılığıyla doğrudan atanan yargıçların sayısı ve aldıkları eğitim dahil olmak üzere, siyasi kriterlere dayalı olarak hukukçuların atanması ve terfisi; (c) hükümet yetkilileri ile onların aile üyelerini kapsayan yolsuzluk soruşturmalarına müdahil oldukları algısı nedeniyle 2013 yılında hukukçuların ihraç edilmesi.

18. Hakimlerin değiştirilmesi de dahil olmak üzere, özellikle terörle suç içeren davalarda, adil yargılanma hakkının sistematik olarak reddedildiği, kapalı mahkemelerin artan kullanımı, savcılarının ve mahkemelerin inandırıcı delil eşiklerini karşılayamamaları, sanıkların kendilerine yöneltilen suçlamalar ve deliller hakkında bilgiye erişme, avukatlarını seçme ve özel olarak görüşme ve duruşmada hazır bulunma haklarının reddedilmesi iddialarına yanıt veriniz. Ayrıca Ebru Timtik'in adil yargılanma hakkı arayışıyla açlık grevi yaptıktan sonra öldüğüne dair bildirimlere, ölümüyle ilgili soruşturmanın sonuçlarını da paylaşarak cevap veriniz.

19. 2016 yılında darbe girişimi sonrasında Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu düşünülen görevden alınan öğretmenler, memurlar, hakimler, doktorlar, tıp uzmanları, askeri personel ve polis memurları dahil olmak üzere Devlet yetkililerine uygulanan usuli süreci tartışınız. İhraçlara karşı yapılan 130.000 itirazın durumu ve iş kaybı ve ilgili insan hakları ihlallerinden etkilenenlere sağlanan her tür giderim de dahil olmak üzere Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu'nun çalışmaları hakkında bilgi veriniz.

Gizlilik hakkı (Md. 17)

20. Aşağıdakilerle ilgili bilgi veriniz: (a) anayasal gizlilik korumalarını işlevsel hale getirmek için bir özel verileri koruma mevzuatı olup olmadığı da dahil olmak üzere mahremiyeti korumak için yürürlükte olan mevzuat, 2014 tarihli 6532 sayılı yasanın Sözleşme hükümleri ile uyumlu olup olmadığı, (b) adli koruma da dahil olmak üzere iç hukuk tarafından sağlanan güvenceler ve cezai veya disiplin soruşturmaları sırasında gerçekleştirilen gözetim faaliyetleri kapsamında toplanan verilerin uygun şekilde kullanılmasını ve imha edilmesini sağlamak amacıyla yürütülen uygulamalar, (c) cep telefonu iletişimlerinin bildirilen geniş çaplı gözetimi ve zorunlu kimlik kartlarının kullanımı dahil uygulamaların Sözleşme'nin 17. maddesiyle uyumluluğu.

Din veya inanç özgürlüğü (md. 2, 18, 19, 25 ve 26)

21. Komitenin önceki tavsiyesini (paragraf 23) ve Nihai Gözlemlerini müteakip raporu göz önünde tutarak, raporlama dönemi içinde zorunlu askerlik hizmetine karşı vicdani reddi tanımak ve düzenlemek için atılan adımları açıklayınız. Lütfen Türk Ceza Kanununun “halkı askerlik hizmetinden soğutmayı” suç sayan 318. maddesinin Sözleşme ile uyumluluğunu açıklayın ve taraf Devletin bu hükümleri yürürlükten kaldırmak niyetinde olup olmadığını tartışın.

22. Komitenin önceki tavsiyesini de göz önünde bulundurarak (para.21), Hükümetin 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşmasına ilişkin yorumuna göre hangi dinlerin tanındığını açıklayınız, (b) Türk olmayan Protestan dini liderlere yönelik seyahat yasakları ve sınır dışı işlemlerine ilişkin bildirimlere yanıt veriniz, (c) tüm dini azınlıkların ibadet yerlerine erişimini sağlamak ve tüm dini grupların mülkiyet ve toprak haklarının korunmasını sağlamak için atılan adımları tartışınız.

İnsan hakları savunucuları (md. 6, 17, 19, 20, 21, 22 ve 26)

23. Taraf Devlette insan hakları savunucularına yönelik taciz, yıldırma ve tehdit iddialarına yanıt veriniz. Komitenin önceki tavsiyesini de göz önünde bulundurarak (para.24); (a) çalışmalarını ve Sözleşmeden doğan haklarını kullanmalarını nedeniyle suç isnatlarıyla karşı karşıya kalan insan hakları savunucularına ilişkin bildirimlere yanıt veriniz, ayrıca Osman Kavala, Ömer Faruk Gergerlioğlu, Selahattin Demirtaş, Eren Keskin, Öztürk Türkddoğan, Taner Kılıç, Günel Kurşun, İdil Eser, Özlem Dalkıran, Fevzi Kayacan, Orhan Öngöz, Cemal Acar, İsmail Tastan, Erol Önderoğlu, Hakan Baş, Şebnem Korur Fincancı, Ahmet Nesin, Murat Arslan, Asrın Hukuk Bürosu, Halkın Hukuk Bürosu, Ezilenlerin Hukuk Bürosu avukatları ve Çağdaş Hukukçular Derneği üyelerine yönelik güncel bilgiler veriniz; (b) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin tutuklu kişilerin serbest bırakılması için bağlayıcı kararlar verdiği durumlar da dahil olmak üzere, halen tutuklu bulunan kişilerin ve benzer suçlamalarla tutuklu bulunan diğer insan hakları savunucularının derhal serbest bırakılmasına yönelik bir planın olup olmadığını belirtiniz; (c) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin bireylere tazminat ödenmesi gerektiğine hükmettiği durumlar da dahil olmak üzere, insan hakları savunucularının haklarının ihlaline yönelik çözüm yollarına erişim sağlamak için alınan önlemleri açıklayın.

İfade özgürlüğü, barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü (md. 19, 21 ve 22)

24. Komitenin önceki tavsiyesini de göz önünde bulundurarak (para.24); (a) Cumhurbaşkanına hakaret ve hakaret dahil olmak üzere ifade özgürlüğü ile ilgili tüm suçları suç olmaktan çıkarmak için adımlar atılıp atılmadığına ve Ceza Kanununun tüm bölümlerinin Sözleşmenin 19. maddesi uyumlu hale getirilmesi için atılan adımlar hakkında güncel bilgi veriniz. (b) 5651 sayılı Kanundaki hükümleri açıklayınız ve Sözleşme ve Anayasa ile uyumluluğunu tartışınız (c) web sitelerinin engellenmesi, hükümetin sosyal medya şirketlerinin içeriği kaldırmasına yönelik talepleri, ağların kapatılması ve sosyal medya kullanıcılarının COVID-19 salgınıyla ilgili gönderileri dolayısıyla cezai takibatla karşı karşıya kalması da dahil olmak üzere çevrimiçi ifade üzerindeki sistematik kısıtlamalara ilişkin bildirimlere yanıt veriniz.

25. Lütfen; (a) 667 Sayılı, 668 Sayılı ve 676 Sayılı olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamele uyarınca 2016 yılında birden fazla medya kuruluşunun kapatılması ve bazılarının mal varlıklarına el konulması, yeniden açılma süreçlerinin durumu ve tazminata erişimleri hakkında; (b) hükümeti eleştiren televizyon kanallarının uydu sağlayıcılarının Digtürk ve TÜRSAT'tan kaldırıldığına dair bildirimler hakkında; (c) resmi basın akreditasyonunu yansıtan kartların (basın kartlarının) iptal edildiği iddiası ve gazetecilerin meclis toplantılarından men edilmesi iddiaları hakkında bilgi veriniz.

26. Komitenin 21. maddeye ilişkin 37. Genel Yorumunu da göz önünde bulundurarak (2020): (a) 2911 sayılı Kanunun Sözleşme ve Anayasa ile uyumluluğunu, toplantı organizatörlerinin planlanan etkinliklerden en az 48 saat önce yetkililere önceden bildirimde bulunmalarını gerektiren hükümler de dahil olmak üzere tartışınız; (b) 2935 sayılı Kanun'da yer alan yetkililerin toplantıları kısıtlama gerekçeleri ve bu hükümlerin mevcut durumunu belirtiniz; (c) Onur Yürüyüşü, Cumartesi Anneleri nöbetleri ve Dünya Kadınlar Günü de

dahil olmak üzere çeşitli barışçıl toplanma biçimlerini kısıtlamak için kullanılan olağan ve olağanüstü hal hükümlerinin geniş ve belirsiz kısıtlama gerekçeleri öngördüğü iddialarına yanıt veriniz. Ayrıca, 2013 yılındaki Gezi Parkı gösterileri de dahil olmak üzere, raporlama dönemi içinde toplanılara yönelik polis faaliyetlerinde güç kullanımının yasallık, zorunluluk, orantılılık, tedbirlik ve ayrımcılık yapmama gibi temel ilkelerle tutarlı olup olmadığını tartışınız.

27. Lütfen (a) 2016 yılında başlayan ve uzatılan olağanüstü hal süresince sivil toplum kuruluşları, sendikalar ve yargı dernekleri de dahil olmak üzere çok sayıda kuruluşun kapatıldığına ilişkin bildirimlere ve bu işlemlerin yasal dayanakları, usuli sınırları ve bağımsız denetiminin sağlanması hakkında bilgi veriniz, (b) Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonunun ilgili çalışmaları hakkındaki bilgiler de dahil olmak üzere, bu kuruluşların varlıklarının iadesi, yeniden açılmalarının kolaylaştırılması ve tazminata erişimlerinin sağlanması süreçleri hakkında bilgi veriniz; (c) 7262 sayılı Kanunda örgütlenme özgürlüğüne ilişkin mevzuatı değiştiren hükümler hakkında bilgi veriniz ve Sözleşme'ye uygunluklarını tartışınız.

Kamusal işlemlere katılım (md. 2, 3, 19, 21, 25 ve 26)

28. Meclis üyelerini dokunulmazlıklarından mahrum bırakan 2016 yılındaki Anayasa değişikliklerinin Sözleşme hükümlerine uygunluğu hakkında bilgi veriniz. Bu yasal değişikliklerin ardından, seçildiği makama iadesine ilişkin bir plan olup olmadığı da dahil olmak üzere Halkların Demokratik Partisi (HDP) milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun bir sosyal medya paylaşımından dolayı mahkum edilmesi nedeniyle milletvekililiğinin düşürüldüğü iddialarına cevap veriniz.

29. Serbest ve adil seçimleri güvence altına almak için yürürlükte olan hukuki ve kurumsal yapı ile ilgili olarak, lütfen aşağıdakilerle ilgili bilgi veriniz: (a) seçimlere ilişkin 2017 yılında yapılan anayasa değişiklikleri ve seçimlere ilişkin olağanüstü hal kararları de dahil olmak üzere raporlama döneminde yasal değişiklikler; (b) taraf devletin, kasıtlı suçlardan hüküm giyenlerin, askere alınanların ve askeri öğrencilerin oy kullanmasını yasaklayan hükümleri değiştirme niyetinde olup olmadığı, (c) Yüksek Seçim Kurulunun tüm kararlarının Anayasa da dahil olmak üzere ulusal mevzuat hükümlerine uygun olması ve görevinin tamamlanması ile ilgili şikayetlerin dikkate alınması için alınan tedbirler hakkında bilgi veriniz.

30. Raporlama dönemi içinde yapılan seçimler hakkında: (a) Olağanüstü hal süresince toplanma ve ifade özgürlüğünü kısıtlayan önemli anayasa değişiklikleriyle ilgili referandumun yanı sıra Cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimleri de dahil olmak üzere seçimlerin yapılmasının gerekçeleri, (b) HDP'nin Cumhurbaşkanı aday Selahattin Demirtaş'ın kampanya döneminde tutuklu kalması da dahil olmak üzere 2018 Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimleri için adayların kampanya faaliyetlerinin kısıtlandığına dair bildirimler ve iktidar partisinin kampanya kurallarını ihlal ettiği iddiaları; (c) 2019 yerel seçimlerinin işleyişi, çoğunluğu HDP'li olan belediye başkanları ve meclis üyelerinin siyasi saiklerle terörizm suçlamalarıyla tutuklanmaları sonucu engellendiği, Yüksek Seçim Kurulu'nun altı başarılı HDP adayının belediye başkanlığını iptal ettiği ve ikinci sıradaki adaylara görev verdiği iddialarına ilişkin bilgi veriniz.